

Veiledning til kommunene for bruk av apotek til vaksinasjon mot covid-19

17.12.2021

Bakgrunn

Mange kommuner har nå problemer med å skaffe personale til alle oppgavene som skal følges opp. Koronavaksinasjon krever helsefaglig utdannelse og spesiell opplæring, og de som har denne kompetansen er også involvert i mye av det andre koronaarbeidet i kommunene. Mange apotek har personell som har opplæring i vaksinasjon mot influensa og covid-19. Det finnes både opplæringsmateriell og ressurser i apotekene for opplæring i koronavaksinering. I tillegg har farmasøytene rekvireringsrett for koronavaksine når vaksinerer skjer i apotek eller kommunal virksomhet, avhengig av hvor farmasøytene er ansatt.

En involvering av apotekene kan øke vaksinasjonskapasiteten i kommunene dersom de har kapasitetsproblemer på vaksinerer. Denne vurderingen må gjøres lokalt.

I henhold til forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram er det kommunene som har plikt til å tilby vaksiner som er anbefalt innenfor vaksinasjonsprogrammet til sine innbyggere. Det følger av dette at det er kommunene som står ansvarlig for å sikre gjennomføringen av slik vaksinasjon til sine innbyggere, og det kan skje med de samarbeidspartnere de finner riktig å benytte. Det er derfor kommunens behov som er styrende for om avtaler med apotek skal inngås. Samtidig er det viktig at kommunene faktisk ser på denne muligheten til å gi et mer tilgjengelig tilbud som også kan avhjelpe kapasitetsutfordringer.

Mulige samarbeidsformer

Under følger korte beskrivelser av ulike mulige samarbeidsformer mellom kommuner og lokale apotek.

Apotek som et av kommunens vaksinasjonssentre

Apotekfarmasøytene har rekvireringsrett for koronavaksiner for vaksinerer i apoteket. Apotekene kan dermed bistå kommunen med vaksinerer i egen åpningstid. Dette vil øke tilgjengeligheten av vaksine etter vanlig kontortid, som kommunen i henhold til covid-19-forskriften har plikt til å tilby.

Folkehelseinstituttet sender kun vaksiner til ett mottakssted per kommune. Kommunen må selv redistribuere kjølig internt i kommunen til de stedene hvor selve vaksinerer skal foregå. Apotek har gode rutiner for kjølelagring og vil kunne lagre vaksiner til eget bruk. Begge vaksinene kommer i flerdoseglass. For å unngå svinn må vaksinerer i apotek tilpasses brukstid etter utblanding/åpning og timebestilling vil dermed være å foretrekke. Mange apotek har allerede tatt i bruk Helseboka for bestilling av influensavaksinerer og dette vil også kunne brukes for koronavaksinerer. For å utnytte vaksineglassene best mulig og unngå svinn bør det også tilbys drop-in vaksinerer av personer som er anbefalt vaksine.

Det er viktig at det kommuniseres tydelig lokalt at apoteket er en del av kommunens tilbud ([eksempel](#)) om koronavaksineringen til befolkningen, slik at det blir en reell kapasitetsøkning.

For at vaksinering i apotek skal fungere godt, må antallet vaksinedoser som kommunen gjør tilgjengelig for apotek være kjent og stort nok. Tilsvarende må apoteket også få tildelt nok utstyr til vaksineringen fra kommunen.

Apotek som inngår avtale med kommunen, skal ha de nødvendige forutsetningene på plass:

- Tilgjengelig helsejournal for å ivareta journalføringsplikten
- Kopling mot Sysvak for sjekk av vaksinasjonsstatus og ivareta kravet om registrering i Sysvak
- Egnede lokaler for vaksinasjon og observasjon
- Anafylaksiberedskap
- Kvalifisert helsepersonell som har gjennomført standardisert opplæring

Nærmere informasjon om apotekenes bransjestandard for rekvirering og administrering av koronavaksine er tilgjengelig på:

https://www.apotek.no/Files/Filer_2013/Lukkede%20sider/Corona/bransjestandard_Covid19_Rekvirering.pdf og https://www.apotek.no/Files/Filer_2013/Lukkede%20sider/Corona/bransjestandard-covid19-administrering.pdf

Leie av personalressurser fra apotek

Kommunene kan også gå i dialog med lokalt apotek om leie av personell.

Administrative forhold

Avtale mellom kommune og apotek

Det er laget en standardavtale som kan brukes som utgangspunkt der kommunen ønsker å inngå samarbeid med apotek om vaksinering i apotekets lokaler. Det er også laget en mal til standardavtale om innleie av personell dersom dette er aktuelt.

Forsvarlighetsvurdering

Koronavaksinering av befolkningen er kommunens ansvar ifølge nasjonal vaksinasjonsforskrift. Når kommunen inngår avtale med apotek om å utføre deler av vaksineringen skal de, som ved alle andre tjenesteavtaler, vurdere om forsvarlighetskravet til gjeldende helsetjeneste vil bli ivaretatt av apoteket (legemiddelhåndteringsforskriften). I vurderingen kan det tas utgangspunkt i at apotekene i sin virksomhet allerede har krav til kvalitetskontroll og rutiner for avvikshåndtering, samt at de har forpliktet seg til å følge bransjestandard for rekvirering og administrering av covid-19-vaksiner. Se for øvrig Vaksinasjonsveilederen om forsvarlig vaksinasjonsvirksomhet, <https://www.fhi.no/nettpub/vaksinasjonsveilederen-for-helsepersonell/vaksinasjon/lover-og-regler-ved-vaksinasjon/?term=&h=1#forsvarlig-vaksinasjonsdrift>.

Økonomiske forhold

Vaksinasjon mot covid-19 skal være gratis, både selve vaksinen og vaksinasjonen. Det er altså ikke anledning til å kreve betalt av personen som mottar vaksinen. Det etableres en oppgjørsordning i regi av Helfo, og apotekene kan gjennom denne kreve refusjonstakster. Nye takster er fastsatt i forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram § 6 b nytt andre ledd og lyder:

"Det ytes stønad til apotek ved vaksinerings mot covid-19. For bruk av taksten er det krav om elektronisk registrering i sanntid i SYSVAK. Taksten honoreres med kroner 220,-. Kveld/natt og helgedag honoreres taksten med kroner 286,-. Taksten kan også tas der hjelpepersonell utfører vaksinerings på delegasjon fra provisorfarmasøyter og reseptarfarmasøyter. Taksten kan bare benyttes i de tilfellene der apotek etter avtale utfører vaksinasjon på vegne av kommunen."

Betaling for evt. andre tjenester avtales mellom kommunen og apoteket.